

‘ನಳನೇ, ನೀನು ಜನಪಾಲಕ. ನಿನ್ನ ಚತುರ ನಡೆ ನಾನು ಇಷ್ಟಪಡುವೆ.’
 ‘ಓಹ್ ದೇವೇಂದ್ರ, ಅವರು ಕಪಟವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಚಪಲಚಿತ್ತದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನೇ ವಂಚಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವರು. ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆಪ್ತರ ಒಡವೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಸಾಹಸವನ್ನು ತೋರುವರು.’
 ‘ನಳಮಹಾರಾಜ ನನ್ನದು ಲಲನೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಆಸೆ. ನಿನ್ನದು ಅವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮನೋಭಾವಲಹರಿಯ ಶೋಧ. ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ನಿನ್ನ ಜೀವನಾನುಭವದ ವಾಸ್ತವದ ಮುಂದೆ ಮೂಕವಾಗುತ್ತಿದೆ.’

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾವಕನ ಮುಟ್ಟುವರು

‘ಹೆಂಗಸರು ಸಾವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯನ್ನು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಸಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಲೈದೋರುತ್ತಾರೆ. ಸುಳ್ಳುಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕ್ರಮದ ನಡೆಯಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬುವುದು?’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಹಿಗ್ಗು ಹಿಂಗಿದ ಮನದಲ್ಲಿ ವಿಧರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಆ ನಗರವು ರತ್ನಪ್ರಭೆಯ ಸಾಲು ಸಾಲು ಮಹಡಿ ಮನೆಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಬುರುಜುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಳನವನು ನಗರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು.

ನಳಭೂವರನ ದೃಶ್ಯದ ರೂಪಿನಲಿಯೊಳಹೊಕ್ಕನರಮನೆಯ

ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬರಲು ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಎತ್ತರವಾದ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಯೋಧರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ತರುಣಿಯರು ಸಡಗರದಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಳಮಹಾರಾಜನು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸದಂತಹ ಅದೃಶ್ಯ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಮಯಂತಿಯು ಸುಂದರ ಚಿತ್ರದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಗ್ಗುಮಂಚದ ಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಪುಷ್ಪಬಾಣನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಆ ಚಿಲುವೆ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರ ಓಗದಲ್ಲಿ ನಳನ ಕಥೆಯನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರ ಕಳುಹಿಸಿದ ಸುರಸುಂದರಿಯರು ಬಂದರು. ತಾವು ತಂದ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಮಯಂತಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

‘ನೀವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ? ನೀವು ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು?’

‘ತಾಯಿ ಕೇಳು. ಅಮರೇಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮ ಅತಿಶಯ ಚೆಲುವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನ್ಮಥ ಬಾಧೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನೊಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉಚಿತವಾದ ಭೂಷಣವನ್ನು ತೊಡು. ಸುರರಾಯನಿಗೆ ಸತಿಯಾಗು. ಮರ್ತ್ಯದ ರಾಜರು ಅಮರರಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನೆಚ್ಚಬೇಡ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ದಮಯಂತಿ ಮನಸ್ಸು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಆ ರಂಬೆಯರು ನಗುನಗುತ್ತ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿ ‘ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುರಪದವಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಪದವಿ ಯುಂಟೆ? ಅಮ್ಮಾ ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡು. ನರರಿಗೆ ಅದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಒದಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯ. ಸೌಂದರ್ಯ ನಿಧಿಯೆ ಮಾತು ಕೊಡು’ ಎಂದರು.

ದಮಯಂತಿಯು ತುಸು ಲಜ್ಜೆ, ತುಸು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿ ನೆಲವನ್ನು ಬಲಪ್ರದದ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ಕೆದಕುತ್ತ ಮೌನಧಾರಿಯಾದಳು. ಅವಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ಒಲಿಸಲು ಆ ರಂಬೆಯರು ಮತ್ತೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು:

ಶಾಯಿ

ಎಡಗೈ ಬೆರಳಿಗೆ ಶಾಯಿ ಓಟಿಗಾಗಿ;
 ಬಲಗೈ ಬೆರಳಿಗೆ ಶಾಯಿ ನೋಟಿಗಾಗಿ!

★ ವಿ.ಪುಗಳೇಂದಿ

ಈಶ್ವರ

‘ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೂ ಕಂಪಿನೆಡೆಗೆ ತುಂಬಿಗಳು ಒಲಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹೂ ಅರಳಿ ತುಂಬಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೀನು ಅಮರಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಒಲಿದು ಹೋಗುವಂತಾಗಲು— ಅವನೇ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವನು! ಇದು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವಲ್ಲವೇ?’

‘ಸುರವನಿತೆಯರೇ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಈಗಾಗಲೇ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ವಶವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಲು ವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ದೇವಾಂಗನೆಯಿರುವಾಗ ಮನುಜಳಾದ ನಾನು ಪಾವನಳಾಗುವೆನೇ? ಬಂದಿದುರಾಸೆ ನನಗೇತಕ್ಕೆ?’ ಎಂದು ದಮಯಂತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಆ ಸುರಸತಿಯರು ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

ಅನಂತರ ನೃಪ ತಿಲಕನಾದ ನಳನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಸಹಜ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಾಜತೇಜದಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ನಿಂತನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ದಮಯಂತಿ ಅವನು ಮನ್ಮಥನೋ, ನಳನೋ, ನಳಕೂಬರನೋ, ಜಯಂತನೋ ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡಳು. ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಎದ್ದು ಇತರ ನಾರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು. ವಿನಯದಿಂದ ಕೈ ಮುಗಿದು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿದಳು. ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳನ್ನು ಮುದದಿಂದ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಳದಿಯರ ಗುಂಪನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ, ಮೆಲ್ಲನ ಮಧುರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದಳು.

‘ನೀವು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ? ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು? ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಹೇಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಬಂದಿರಿ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು ನೋಣವು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ಹಾಗಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ನೀವು ಅದ್ಭುತ ವೀರರು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ತುಸು ನಾಚಿ ‘ಅತಿ ಸುಂದರರು’ ಎಂದು ನುಡಿದು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದಳು.

ಆಗ ಭೂರಮಣ ನಳನು ನಸುನಗುತ್ತ ವಿನಿಯದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು: ‘ತರುಣಿಯೇ ಕೇಳು. ನಾನು ದೇವೇಂದ್ರನು ಕಳುಹಿಸಿರುವ ದೂತ.

ನಾರದಮುನಿಯು ನಿನ್ನ ರೂಪು ಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವನು ವಿರಹದಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಗಿ, ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆತನಿಗೆ ನೀನು ಅರಸಿಯಾಗಿ.’

ಆ ನುಡಿ ಕೇಳಿದ ದಮಯಂತಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಮುಖ ತಿರುವಿ ಹೇಳಿದಳು:

‘ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದ ನೀವು ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಇಂತಹ ನುಡಿಯನ್ನು ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ; ನನಗೆ ನಳನೃಪತಿಯೇ ಪತಿ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲದ ನನಗೆ ಬೇರೆ ನಲ್ಲರಿಲ್ಲ. ನೀವು ದೇವತೆ ಅಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನು?’

‘ತರುಣಿಯೆ ನೀನು ದೂತರಲ್ಲಿ ಕುಲಗೋತ್ರವನ್ನೇಕೆ ಹುಡುಕುವೆ? ಇಂದ್ರನು ಖ್ಯಾತ ಪುರುಷ. ಅವನನ್ನು ಬಯಸುವುದು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯ. ಈ ಭೂಲೋಕದ ನರರು ಸುರರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ? ಅವರಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿ? ಆ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬಿಡು. ದೇವೇಂದ್ರನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಸುಖವಾಗಿರು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನತ್ತ ಸೆಳೆಯಲು ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ‘ಈ ಇಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಮರ್ತ್ಯರು, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನರೇ? ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಲಗಿರಿಗೆ ನೊರಜುಗಲ್ಲು ಸರಿಗಟ್ಟುವುದೇ? ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡು. ನಳನೃಪನನ್ನು ನೀನು ಬಯಸಿದರೆ ಅವನು ನಿನಗೆ ಒಲಿಯುವನೇ? ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜನೇ? ಅದೂ ಇಲ್ಲ.’

ಆ ನುಡಿ ಕೇಳಿದ ದಮಯಂತಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಹೇಳಿದಳು:

‘ನಳನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯನಾದವನು. ಅವನು ಸತ್ಯಸಂಧ ಮತ್ತು ನಿಧಾನ. ಚಂದ್ರವಂಶವನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಿದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಆ ನರೇಂದ್ರನಿಗೆ ಯಾವ ಮನು, ಮುನಿ, ರಾಕ್ಷಸ, ದೇವತೆಗಳು ಸರಿಸಮಾನರಲ್ಲ. ಅದಿರಲಿ ನಿಮಗೆ ಈ ಹೀನಕಾರ್ಯದ ಮಾತೇಕೆ ಬೇಕಿತ್ತು?’

‘ಸರೋಜ ಮುಖಿಯೆ, ನಾನು ದೂತಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ?’

ನಿಷಧಪತಿಯೇ ಪತಿಯನುತ ಭಾವಿಸಿದೆ.

‘ನಿಷಧ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ನನ್ನ ಪತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆತ ಕರುಣೆ ತೋರಿ ನನ್ನನ್ನು ಸತಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಒಳಿತು. ಹಾಗಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಕೊಡುವೆನು. ನನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆ ಫಲದಾಯಕವಾಗಲಿ. ಇದೇ